

Pekić o Englezima

Iz knjige intervjua Borislava Pekića "Vreme reči", BIGZ 1993, (str. 124-126). "Pekićev roman o Londonu" – deo razgovora koji je vodila Vesna Kesić, "Start", Zagreb, 2. 6. 1984.

(...) "To wait and see", čekati pa videti, čini mi se da najbolje odražava prirodu njihovog duha, pa i istorije. Čine mi se u žasno presporim ljudima koji uvek nekako stižu na vreme. Nije to stvar samo temperamenta već kulturno - političkog iskustva. Brazilci, koji su englesku policijsku ekipu uzeli za učitelje, morali su se odreći njihovih usluga, njihove psihološke i policijske škole, oni to ne bi uspeli sprovesti ni za narednih sto godina. Opredelili su se, naravno, za znatno brže elektrošokove i batine.

Sećam se jednog svoj poznanika koji je, sišavši sa aviona u vreme jedne od onih perpetuirajućih irskih bombaških akcija, kazao da bi on, ako bi mu se dalo, irski problem rešio dok okom trepneš. Ja ne sumnjam, jasno mi je da bi on to uradio, nije mi samo jasno da se taj čovek kod kuće smatrao demokratom, liberalom i čovekom apsolutne tolerancije.

Ne verujem, na primer, da bismo mi čekali da se s neke ambasade puca na naše policajce, kao što su to učinile libijske diplomate. Ali Britanci su čekali i, bez obzira na to što su ih laburisti oštro kritikovali zbog toga čekanja, oni ništa drugo – ni brže, ne bi preduzeli; to je u engleskom duhu, tradiciji, common sense-u, istoriji. Njihove su istorijske reakcije davane uvek sa zakašnjenjem, ali u dvanaestom času, uvek nekako sa zadivljujućim stizanjem na vreme. Moram reći da mnogi drugi rade stvari pre vremena, pa ipak zakašnjavaju.

Kad Nemca gledate da nešto radi, diže vam se kosa na glavi, i na pamet vam ne pada da mu u pomoć; Englezu da, jer vam se to spontano petljanje i ne čini nekakvim radom, ponekad zapravo to i nije. Kad posmatrate Engleza na nekom poslu, to je zaista pravi odmor. Oni su tih narod, sa najbučnijim Parlamentom, oni su racionalan narod, spreman na sasvim iracionalne postupke, koji su, usput, djavolski skupi, ka na primer učešće policije u rudarskim sukobima ovoga meseca, ili folklandska kriza.

Svake se godine "1. Maj" u Engleskoj, od kada se slavi, slavi nekog drugog dana. Ove godine 7. Maja, pod klasno-ideološki steriliziranim imenom, jednog od četiri tradicionalna "Bank Holiday"-a. Praznik rada postao je bankarski praznik, to je taj engleski način. Taj isti način ne dopušta vam da u krčmama popijete kafu i u kafeima pivo. Morate biti, kao u Americi, protestatori i ostati stalno u pokretu koji vam ne dopušta da pustite korenje.

Ja, na primer, živim u Southwest 1 kvartu, ali moja opština je u Southwest 3. To vam neće pomoći da me pronadjete, na vratima nema imena, mene lično čudi što postoje i vrata. Engleski jezik nije uvek ono što čujete, najčešće zapravo nije, nego kako čujete. Englezu se naprosto ne može desiti da vas o nečemu na najbrži i najefikasniji način obavesti, nego informacijama trenira vašu bednu stranačku inteligenciju.

Ovde će vam lekar, sa velikom strašću, braniti eutanaziju, a dželat, sasvim sam siguran, biti učlanjen u društvo za borbu protiv smrtne kazne, ali prvi će vas savesno lečiti, a drugi isto tako savesno ubiti. Kad smo već kod zakonskog unistva, dodajem da san ja nepopravljivi protivnik smrtne kazne. Znete li kako je ovde rešeno pitanje dželata, i to u vreme kada se, pre francuske giljotine, dve stotine godina pre, i ovde ubijalo mehaničkom sekirom? Konopac je potezala ovca, jer se to događalo u jednom vunarskom kraju, kraju vunarske manufacture, i sve su savesti bile mirne.

Zar se u tome ne vidi nešto od engleskog karaktera? Reći ćete da se vidi licemerje, u redu, pa licemerje je jedno od temeljnih dvomisli naše civilizacije. Englezi su beskrajno uporan narod kad se na nešto odluče, ali budući da se oni vrlo retko na nešto odlučuju, to im verovatno teško i ne pada.

Na primer, već godinama, uprkos propisima, oni uporno nastoje dam isle u metrime, ali još i sad misle u inčima, a govore u metrima. I najzad, kad ovde ugledni ljudi odu u penziju, oni odlaze u vile i engleske parkove i puštaju zmajeve, a kod nas mahom odlaze u opoziciju. Ukratko, to je jedan veliki narod koji za svoju veličinu, na žalost, nema više dovoljno uslova, ali oni to, na sreću, ne primećuju.

Čini vam se da ih poznajete, ali njih je nemoguće upoznati, i u tome

je trik u toj zabludi. Ipak, sva su ta iskustva drugog i trećeg reda; bitno je iskustvo života u tudjini, a ja sam, kao što sam već kazao, čovek koji je rođen u pogrešnoj civilizaciji, i svagde živi u tudjini, bez obzira na to da li u svojoj tudjini ili tuđoj tudjini. I ako ste svagde na pogrešnom mestu, paradoksalno, svako postaje vaše. (...)